

งานวิจัยเรื่อง

การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับ
การเกิดโรคไข้เลือดออก
กรณีศึกษา: อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศุภวรรณ พรหมเพรา
พ.บ.ม. (สถิติประยุกต์)

๑

เลข	616.157
เรียก	ที่ 467 ก
หนังสือ	2547
เลขทะเบียน	134713
วัน เดือน ปี	13 พ.ค. 2549

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ISBN 974-9501-49-7

2547

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุน

จาก

สำนักวิจัยและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ปีการศึกษา 2547

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการพิจารณาให้นำเสนอ
ในการสัมมนาวิชาการแห่งชาติครั้งที่ 18
“เครือข่ายระดับวิทยาทั่วประเทศ เผื่อระวิงภัยทั่วประเทศ”

ระหว่าง

วันที่ 25-27 พฤษภาคม 2548
ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพมหานคร

จัดโดย

สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

หัวข้อวิจัย	การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคไข้เลือดออก
ชื่อผู้วิจัย	นางศุภวรรณ พรหมเพรา
คณะ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ปีการศึกษา	2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจปัจจัยเสี่ยงที่มีความเกี่ยวข้องกับการอาศัยอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคไข้เลือดออกในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สมาชิกของครัวเรือน จำนวน 200 คน ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2547 กลุ่มตัวอย่างได้จาก 16 ตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบในชั้นภูมิ โดยให้ตำบลเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์และสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบไคกำลังสอง การวิเคราะห์จำแนกประเภท และการวิเคราะห์การถดถอย

จากการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า ปัจจัยเสี่ยงที่ใช้ในการจำแนกพฤติกรรมของประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาล ได้แก่ รูปแบบบ้าน ขนาดชุมชน วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน จำนวนวันทำความสะอาดร่องใส่น้ำทิ้งหลังตู้เย็น จำนวนวันเปลี่ยนน้ำภาชนะใส่น้ำให้สัตว์เลี้ยง การมีกล่องโลหะหรือกล่องพลาสติก การมีถังรองรับน้ำฝน เป็นปัจจัยที่สามารถจำแนกพฤติกรรมของประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลได้อย่างชัดเจน ด้วยความสามารถในการจำแนกได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 88 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคไข้เลือดออกในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ กาบใบไม้/กาบหมาก ครัวเรือนใกล้สุสานและจานรองขาตู้กับข้าว ปัจจัยที่เกิดจากพฤติกรรมเหล่านี้ของคนในชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนได้โดยคนในชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนปราศจากแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ซึ่งจะนำไปสู่การลดการเกิดและการระบาดของโรคไข้เลือดออกในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Research Title	Analysis of risk factors influencing on dengue haemorrhagic fever Case study : Amphoe Muang, Nakhon Si Thammarat Province
Name	Mrs. Suppawan Promprou
Faculty	Science and Technology
Institute	Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Year	2004

ABSTRACT

The purposes of this study were to explore the main risk factors of the people in municipality and non- municipality areas and to inquire the local activities. This work was carried out in March to April 2004 by interview from 200 households in sixteen districts of Amphoe Muang Nakhon Si Thammarat. The stratified systematic random sampling technique was used to select the sample. Percentages, means, chi-square test, discriminant analysis and regression analysis were used to analyze the data.

The results revealed that the house patterns, commune sizes, house materials, the day of cleaning drained box of refrigerators, the day of changing water containers of pets, the number of plastic or metallic boxes and rain tanks were risk factors used to classify the municipality or non-municipality manners with the average power of discriminant 88 %. In the case of associations between risk factors and dengue haemorrhagic fever rate, there were three factors; leaf or areca husks, cemeteries and ant guards were used to explain the variation of dengue haemorrhagic fever incidence in Amphore Muang Nakhon Si Thammarat. These risk factors could be changed by communes that make these areas without mosquito breeding sites and reduce dengue haemorrhagic fever incidence in Amphoe Muang Nakhon Si Thammarat, Nakhon Si Thammarat Province.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของบุคลากรจากหลายหน่วยงาน ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านจากสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด นครศรีธรรมราช โรงพยาบาลทหาราช นครศรีธรรมราช ที่ได้ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยโรค ไข้เลือดออก ฝ่ายทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่ให้บริการข้อมูล เลขหมายประจำบ้าน ขอขอบคุณ นายสุเทพ และนางสุวิมล รัตนโนชา ที่ได้ช่วยประสานงานใน การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ตลอดจนสมาชิกของครัวเรือนที่เป็นหน่วยตัวอย่างซึ่งได้ให้ รายละเอียดของข้อมูลทั้งหมดตามความเป็นจริง

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช ที่ได้อนุมัติเงินทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย จนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลุล่วง ไปได้ด้วยดี

ชื่อผู้วิจัย	นางศุภวรรณ พรหมเพรา
คณะ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
วัน เดือน ปี	28 ตุลาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญภาพ	(4)
สารบัญตาราง	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 สมมติฐานการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
1.7 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ลักษณะทางชีววิทยาและนิเวศวิทยาของพาหะนำโรคไขเลือดออก	7
2.2 การแพร่กระจายของยุงลาย	13
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคไขเลือดออก	13
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	17
3.1 การกำหนดประชากรและตัวอย่าง	17
3.2 การสร้างและการหาความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ	21
3.3 การกำหนดตัวแปรที่ศึกษา	22
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	25
4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	25
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเพาะพันธุ์ยุง	28
4.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก ในชุมชน	35
4.4 การวิเคราะห์จำแนกประเภทและการวิเคราะห์การถดถอย	41
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	46
5.1 สรุปผลการวิจัย	46
5.2 ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก ก ตาราง ก-1 ถึง ก-28	57
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	79
ภาคผนวก ค คู่มือป้อนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	85
ประวัติผู้วิจัย	89

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 1	วงจรกิจติขุขลาย	8
ภาพที่ 2	ไขขุขลาย	9
ภาพที่ 3	ลुकน้ำขุขลาย	10
ภาพที่ 4	ตัวโม่งขุขลาย	11
ภาพที่ 5	ขุขลายตัวเต็มวัย	12
ภาพที่ 6	ขั้นตอนการสู่มควัวเรื้อนตัวอย่าง	20

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ก-1	ช่วงการสุ่ม หมายเลขที่สุ่มได้ และเลขหมายประจำบ้าน จำแนกตามตำบล และถนน/หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล	58
ก-2	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์	63
ก-3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามอาชีพ	64
ก-4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ	64
ก-5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามช่วงอายุ	65
ก-6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา	65
ก-7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	66
ก-8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามสถานภาพสมรส	66
ก-9	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามพื้นที่	67
ก-10	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออก จำแนกตามพื้นที่	68
ก-11	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนใกล้เคียงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออก จำแนกตามพื้นที่	68
ก-12	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อาศัยอยู่ในบ้านรูปแบบแตกต่างกัน จำแนกตามพื้นที่	69
ก-13	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามขนาดชุมชน	69
ก-14	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่สร้างบ้านโดยใช้วัสดุชนิดแตกต่างกัน จำแนกตามพื้นที่	70
ก-15	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ห่างจากหน่วยงานสาธารณสุขระยะทางแตกต่างกัน จำแนกตามพื้นที่	70
ก-16	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มี สัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ จำแนกตามพื้นที่	71
ก-17	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีภาชนะเก็บกักน้ำภายในบ้านแต่ละชนิด จำแนกตามพื้นที่	72
ก-18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำนวนวันทำความสะอาดภาชนะแต่ละชนิดที่อยู่ภายในบ้านของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามพื้นที่	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ก-19	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีแหล่งกักขังน้ำ นอกบ้านที่มนุษย์ทำขึ้นแต่ละชนิด จำแนกตามพื้นที่ กรณี ภาชนะที่มี การทำความสะอาดหรือเปลี่ยนน้ำ	73
ก-20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำนวนวันทำความสะอาดแหล่งกักขังน้ำ นอกบ้านที่มนุษย์ทำขึ้นแต่ละชนิดจำแนกตามพื้นที่ กรณีภาชนะที่มีการทำ ทำความสะอาดหรือเปลี่ยนน้ำ	74
ก-21	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีแหล่งกักขังน้ำ นอกบ้านที่มนุษย์ทำขึ้นแต่ละชนิด จำแนกตามพื้นที่ กรณีไม่มีการทำความสะอาด หรือเปลี่ยนน้ำ	74
ก-22	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีแหล่งกักขังน้ำ ตามธรรมชาติภายนอกบ้าน จำแนกตามพื้นที่	75
ก-23	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีแหล่งกักขังน้ำ จากสภาพแวดล้อมนอกบ้าน จำแนกตามพื้นที่	75
ก-24	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับบริการ จากหน่วยงานหรือกิจกรรมของครัวเรือน จำแนกตามพื้นที่	76
ก-25	สัมประสิทธิ์ของฟังก์ชันการจำแนก	77
ก-26	ผลการจำแนกกลุ่มโดยเทคนิคการจำแนกสองแบบ	77
ก-27	การมีนัยสำคัญของตัวแบบถดถอยเชิงพหุที่ระดับนัยสำคัญ 0.05	78
ก-28	สัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่มีนัยสำคัญและอยู่ในตัวแบบ	78